

давський сорт 'Vatra', у яких середній відсотковий показник становив 100 %. Сорти 'Жайвір' (СП), 'Пам'яті Гірка' (ІЗ) та 'Миронівська 808' (МІП) мали відсотки перезимівлі на рівні 99,6 %, 99,5 % та 99,3 % відповідно. Високі результати по даному показнику також продемонстрували сорт іранського походження 'MV17/ZRN' — 98,5 % та сорт 'Калинова' (МІП) — 98,2 %.

У сортів з найвищим відсотком перезимівлі середні показники врожайності зерна становили: 'STH-1198' — 323 г, 'Mukhran' — 177 г і 'Vatra' — 223 г, у сорту-стандарту 1 'Подольня-

ка' — 265 г, а у сорту-стандарту 2 Поліська 90 — 348 г. Сорти 'Жайвір', 'Пам'яті Гірка', 'Миронівська 808' та сорт 'Калинова' сформували врожайність на рівні 219 г, 373 г, 235 г та 213 г відповідно.

На основі проведених досліджень виділено сортозразки з високим показником перезимівлі та врожайності зерна: 'Пам'яті Гірка', 'Артеміда', сорт іранського походження 'MV17/ZRN' та польський сорт 'STH-1198', які в подальшому доцільно залучати до схем схрещувань для отримання цінних ліній і сортів.

УДК: 340.13:631.526.3 (477)

Якубенко Н. Б., завідувач відділу міжнародного співробітництва та забезпечення діяльності представника у Раді УПОВ
Український інститут експертизи сортів рослин
E-mail:nataliya.yakubenko@gmail.com

ВАЖЛИВІСТЬ ПІСЛЯРЕЄСТРАЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ СОРТІВ РОСЛИН ДЛЯ УКРАЇНИ

Україні як аграрній державі необхідно вжити необхідні заходи захисту національних інтересів та продовольчої безпеки враховуючи Угоду про асоціацію з ЄС та євроінтеграцію в цілому. Вдало дібраний сорт для виробника сільськогосподарської продукції відіграє одну з основних ролей в отриманні високого врожаю за мінімальної кількості затрат.

Система реєстрації сортів рослин в Україні має ті самі принципи, що й в ЄС, але відповідно до європейського законодавства обіг сортів рослин не обмежується кордонами однієї європейської країни, а поширюється на всі країни ЄС. Так сорт автоматично опиняється в Загальному каталозі сортів рослин (існує лише поділ за групами: сільськогосподарські, овочеві тощо) після занесення до Національного переліку сортів (реєстру) країн ЄС.

З огляду, що приєднання до Європейського Союзу призведе до вільного поширення на території України сортів рослин, що зареєстровані в ЄС на український ринок потраплять невідомі за своїми характеристиками сорти рослин. Враховуючи досвід країн ЄС система післяреєстраційного вивчення сортів рослин має багаторічний досвід у країнах з потужним аграрним сектором, зокрема такій системі Республіка Польща цього року виповнюється 20 років. І створення цієї системи тісно пов'язано з приєднанням Республіки Польща до ЄС.

Для ефективного використання національного потенціалу та зменшення ризиків виробників продукції рослинництва необхідно забезпечити

незалежною та професійною інформацією про сорт беручи до уваги різні природно-кліматичні умови нашої країни. Законодавство України не обмежує проведення таких досліджень, але щоб вони мали дійсно неупереджені результати, орган, що їх проводитиме має бути під контролем держави, мати необхідну матеріально-технічну базу та відповідного рівня спеціалістів.

Післяреєстраційне вивчення сортів рослин може включати безліч напрямків з огляду на природно-кліматичні умови з метою демонстрації особливостей та якостей конкретного сорту в залежності від норм, термінів висіву, системи обробітку ґрунту, живлення, культур-попередників тощо. Джерелом такої інформації можуть бути переліки рекомендованих сортів для конкретного регіону. Фінансування післяреєстраційного вивчення сортів рослин може відбуватись із декількох джерел: державні та районні програми, за рахунок власників сортів і зацікавлених фермерів, через відповідні асоціації виробників насіння тощо.

Для популяризації вивчення сортів необхідно на всіх рівнях доносити інформацію щодо його важливості та перспектив для аграрного сектору економіки та продовольчої безпеки країни. А ефективне впровадження післяреєстраційного вивчення сортів рослин надасть можливість сортам української селекції бути конкурентоздатними порівняно з іноземними, підтримає розвиток національної селекції та забезпечить використання виробниками кращих сортів для кожного конкретного регіону.